5

चटक ! चटक !

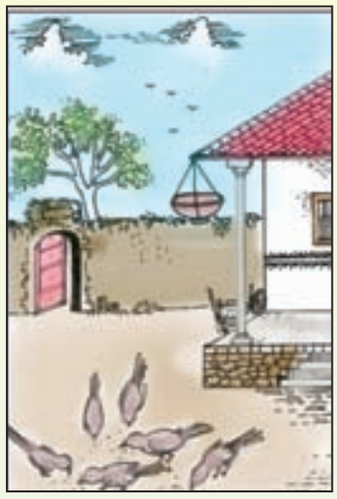

चटक चटक, रे चटक !

चिवँ् चिवँ् कूजसि त्वं विहग !

नीडे निवससि सुखेन डयसे

खादसि फलानि मधुराणि ।

विहरसि विमले विपुले गगने

नास्ति जनः खलु वारयिता ।।

मातापितराविह मम न स्तः

एकाकी खलु खिन्नोऽहम् ।

एहि समीपं चिवँ् चिवँ् मित्र ।

ददामि तुभ्यं बहुधान्यम् ।।

चणकं स्वीकुरु पिब रे नीरं

त्वं पुनरपि रट चिवँ् चिवँ् चिवँ् ।

तोषय मां कुरु मधुरालापं ।

पाठय मामपि तव भाषाम् ।।

टिप्पणी

चटक ચકલી **विहग** પક્ષી **नीडे** માળામાં **गगने** આકાશમાં **वारयिता** રોકનાર **खिन्नः** દુઃખી **चणकम्** ચણ **तोषय** સંતોષ આપ **मातापितराविह - मातापितरौ इह** માતા અને પિતા અહીં **पाठय** ભણાવ **डयसे** (તું) ઊડે છે.

विशेषः

खिन्नऽहम् - खिन्नः अहम्

स्वाध्यायः

1. નીચેના શબ્દોનું મોટેથી ઉચ્ચારણ કરો:

चिवँ् चिवँ्, निवससि, वारयिता, मातापितराविह, खिन्नोऽहम्, बहुधान्यम्, मधुरालापम्

2. પક્ષીની સામે યોગ્ય રંગનાં નામનાં જોડકાં જોડો.

हंसः		१	हरितः
कोकिलः		२	श्वेतः
शुकः		३	चित्रितः
कपोतः		४	कृष्णः
मयूरः		५	कापोतः
		६	पीतः

3. ખાલી જગ્યા પૂરો:

(१) चटकः _____ निवसति ।

(२) चटकः _____ खादति ।

(३) चटकः _____ विहरति ।

(४) चटकः _____ वदति ।

4. ઉદાહરણમાં આપેલ ક્રિયાપદ જેવાં અન્ય ક્રિયાપદો કાવ્યમાંથી શોધીને લખો અને બોલો:

ઉદાહરણ : कूजसि, निवससि

5. રેખાંકિત શબ્દોના સ્થાને કૌંસમાં આપેલ શબ્દોનો ઉપયોગ કરીને અન્ય વાક્યો બનાવો:

(१) त्वं <u>नीरं</u> पिब । (दुग्धम्, रसम्, शीतपेयम्)

(२) त्वं <u>चणकं</u> स्वीकुरु । (पुस्तकम्, धनम्, पारितोषिकम्)

(३) त्वं <u>चिवँ् चिवँ्</u> वद । (गीतम्, श्लोकम्, संस्कृतम्)

પ્રવૃત્તિ

- પક્ષીઘરની મુલાકાત લો.
- તમારા મિત્રો સાથે મળીને પક્ષીપોથી બનાવો.
- "પક્ષીઓની આપણા જીવનમાં ઉપયોગિતા" વિષય ઉપર જૂથચર્ચા કરો.
- પક્ષી પરનું અન્ય સંસ્કૃત ગીત શોધો અને ગાન કરો.
- તમારા આંગણામાં કયા કયા પક્ષી આવે છે ? તેમાંથી તમને કયું પક્ષી સૌથી વધુ ગમે છે ? તેની વિશેષતા લખો.

ज्ञातव्यम्

- मूलकम् - મૂળો
- आलुः - બટાકો
- कोशातकी - ભીંડો
- पलाण्डु - ડુંગળી
- गाजरम् - ગાજર
- कुष्माण्डः - કોળું
- पटोलः - પરવળ
- अलाबुः - દૂધી